

Janko Samec / Zibálka

samo realisti v višjem zmislu; to se pravi, da prikazujem vse glo-
bine človeške duše.» In ko je delal načrt za svoj veliki roman
«Ateizem», načrt, ki ga je mnogo pozneje porabil za svoje «Brate
Karamazove», je pisal Apolonu Majkovu dne 11. decembra 1868
iz Florence: «Jaz imam docela drugačne pojme o resničnosti in
realizmu, nego jih imajo naši realisti in kritiki. Moj idealizem je
realnejši od njihovega. Moj Bog! Ako kdaj povem tako, da bo
imelo glavo in noge, to, kar smo vsi mi Rusi preživeli v teku
zadnjih desetih let v svojem duševnem razvoju — mar ne bodo
zakričali realisti, da je to fantazija! Medtem pa je to pristni in
pravi realizem! To je ravno realizem, samo globlji, dočim plava
njihov plitvo... Z njihovim realizmom ne pojasniš niti stotinke
realnih, v resnici dogodivših se faktov. Jaz pa sem s svojim idea-
lizmom prerokoval že bodoče dogodke. Dogodilo se je.»

V umetnosti Dostojevskega se stikajo bregovi racionalnega in
iracionalnega. Že kot sedemnajsetletni mladenič je pisal dne 9. av-
gusta 1838 svojemu bratu Mihajilu: «Človeku je usojeno v delež
eno samo duševno stanje: atmosfera njegove duše sestoji iz zlitja
neba z zemljo... naš svet se mi zdi kot vice nebeških duhov,
omračenih z grešno mislijo...» In res predstavlja Dostojevskega
82.85 življenje prave vice, polne bede, balezni, trpljenja, muk in strašnih
ognjev, gorečih v njem samem in zunaj njega. Zategadelj je pri
malokaterem pisatelju v svrhu razumevanja njegovih spisov tako
potrebno poznanje njegove biografije kakor ravno pri Dosto-
jevskem.

(Dalje prihodnjič.)

Janko Samec / Zibálka

Kaj da ni prišel še čas,
čas, ki v akordih spoznanja globoko odseva?
Kam smo vtopili obraz,
da še od njega resnice nam luč ne odseva? —

Težke so naše poti,
kot da še brodili vsi pregloboko bi v blatu...
V srcih dobrote še ni,
da bi lepoti se bližala v zlatem ornatu —

Kje si, o matere hram,
s tisto prelepo, prečudno spleteno zibálko,
ki darovala bo nam
moža, ki pel bo resnico na zlato piščalko? —